

DUMITRU BĂLAȘA

OAMENI ȘI FAPTE DIN ISTORIA LOCALITĂȚII OLĂNEȘTI.

★

Așezată la numai câțiva kilometri de Buridava dacică (Cosota-Ōcnița de astăzi), unde s-au păstrat vestigiile milenare de cultură străbună¹, localitatea Olănești a fost la rîndul ei o importantă vatră românească. Ea este atestată

documentar cu mult înainte de Radu cel Mare, voievodul Țării Românești, care domnește între anii 1495 sept. 15—1508 aprilie. În 1527 iulie 19, Radu de la Afumați, întărește stăpînirea jupanului Goran spătarul, (fiul lui Radu Goran) „slugă domnească”, fratelui său, Albu, și unchilor săi, Vlaicu și Danciu, jumătate din moșia Iaroslăvești (sat dispărut), pe apa Rîmnicului „pentru că le este veche și dreptă moștenire”, și partea lui Vlad toată „și din moară jumătate”, pentru că a rămas „prădalnică”². Încă din zilele lui Radu voievod cel Mare, care i-a dat-o lui Goran pentru „credincioasă slujbă”. La judecată, domnul a aflat că Radu Goran s-a înfrățit cu Iarcu peste toate averile cîte a avut Radu Goran „și în Olănești și pretutindeni”. Pentru că astfel s-au întocmit încă înaintea răposatului părintelui domniei mele, Radu voievod (+1508). Goran, la acea vreme, nu avea feciori și domnitorul adaugă : „Iar dacă va da Dumnezeu lui Radu Goran să capete fii, iar el să fie frați nedespărțiți peste toate mai sus zisele averi, cu Iarcu”³. În 1531 noiembrie 5, Vlad voievod înecat judecă procesul lui Jupan Iarcu din Iaroslăvești și jupan Iarcu din Mihăești (județul Vilcea), cu fiii lui Goran care pretindeau jumătate

1. Dumitru Herciu, *Arhivele pămîntului românesc*, în : „Studii vilcene”, IV, (1980), p. 3; Mariana Iosifaru, *Jurnal de șantier*, ibidem, p. 7.

2. Prădalnică=dreptul domnului de a lua pe seama domniei averea celor morți fără urmași de sex bărbătesc sau a celor noștii trădători. Vezi Dumitru Bălașa, *Firca din Drăgășani*, în : „Studii Vilcene”, IV, (1980), p. 42, nota 7.

3. ***. DRH, B, III, p. 65—66, doc. 40. Indicele acestui volum lămurie că Goran a fost fiul lui Radu Goran. Vezi p. 385. Între strămoșii lor se numără popă Frincu și fratele său Stanciu. Vezi, O. G. Lecca, *Dicționar istoric, arheologic și geografic*, Bucuroști, 1947, p. 378. Vezi și Ion Radu Mircea, *Un neam de citori olteni : Bolci Drăgoești*, în : „Revista de istorie bisericească”, 1943, nr. 3, Craiova, p. 56—61. Stanciu era logofăt „rînduitor de slove în 1517 (p. 81). Popă Frincu și jupan Tudor grămaticul erau din casa comnului, ca și Stanciu (p. 79), deci o familie de cărari.

Toponimul Olănești e de origine daco-romană, de la oia, olău. În secolul XV, era o localitate de mull formată și nu poate veni de la te. oglan=fiu. Olănești sint urmașii unui meșter de olău sau călău de olău.

din moșia Iaroslăvești, după documentul din anul 1527. Interesant de reținut este faptul că fiii lui Goran pierd procesul și domnul hotărăște că ei „nici un amestec nu au”, cu această moșie⁴. În aceeași zi, în fața domnului, după câștigarea procesului, Iarcu din Iaroslăvești se înfrățește cu vărul său Iarcu din Mihăești, pe moșiile lor⁵. Aceste date ne duc la constatarea faptului că *Radu Goran era din Olănești*.

După un gol de informații, în 1572 octombrie 22, aflăm că Alexandru voievod întărește lui Stan și cetașilor săi, deci moșneni, cumpărături : o falce și jumătate de la Miinea din Olănești cu 100 de bani ; de la feciorii Voinesel, partea lor din coastă, cu 60 bani ; Stoica și Manea au cumpărat moșia din Mușcel, de la Olănești, cu 1 200 aspri⁶.

După aceste scurte date asupra localității, vom trece la prezentarea unor cârturări din Olănești.

1. Vlad logofătul (1577—1602).

Primul cârturar, la nivelul timpului, atestat documentar în Olănești, este un logofăt. În timpul lui Miinea vodă Turcitul, Vlad logofătul din Olănești și cu frații săi, avuseseră un proces pentru moșie în Olteni cu Stanciu și cu ceata lui, care rămân să stăpânească jumătate din moșie⁷. În 1592 februarie 4, Ștefan vodă, supranumit Surdul, întărește egumenului Teodosie al minăstirii Olteni (din jud. Vâlcea), lui Stanciu, Stroe și cetașilor lor, satul Oltenii, în urma unui proces cu Vlad logofătul din Olănești și Pribil din Bujoreni⁸. Vlad logofătul era un scriitor, un caligraf, un „așezător de slove” cum se intitulase Stanciu în 1517 și mai târziu Udriște Năsturel. Tot în același an, la martie 7, minăstirea Olteni, socotind că moșiile și via cu care fusese înzestrată de ctitorul ei, Vlădica Mihail, îi fuseseră cotropite de moșnenii din satele Olteni, Bujoreni, de Vlad logofătul din Olănești, de Pribil, de Carabetești-Stoica cu ceata lui, ia carte de blestem de la Ieremia patriarhul Constantinopolului, pentru presupușii cotropitori⁹. Pe același Vlad (logofăt) din Olănești îl găsim în zilele aceluiași Ștefan vodă (1593 ianuarie—august) într-o listă de plata unor biruri, scrisă în românește¹⁰. În 1596 aprilie 10, Mihail voievod întărește minăstirii Olteni, jumătate din satul cu același nume, în urma procesului ce a avut cu Vlad logofătul din Olănești, Carabeție și Stroe Hotman din Bujoreni care au adus 12 boieri. Aceștia au jurat că pământul este al lui Vlad logofătul și al celorlalți. Dar minăstirea a luat lege peste lege, 24 de boieri, care au jurat că Vlad logofătul și Carabeție nu au proprietate în Olteni, ci numai minăstirea și Stroe Hotman care are opt răzoare, precum și Stanciu al lui Mocsa¹¹. La o vânzare, în Oenele Mari, în 1602 februarie 6, între martori aflăm pe Vlad Logofătul, pe Bran

4. *Eadem*, p. 191—192, doc. 118. Altă lămurire oferită de indicele acestei lucrări este faptul că *Radu Goran* (Goran) era tatăl lui Goran spătarul. Vezi p. 402.

5. *Eadem*, p. 193—194, doc. 119.

6. ***. *DIR*, B. 16, IV, 90—91.

7. Vezi *DIR*, B. 17, II, 214.

8. *DIR*, B. 16, VI, p. 3.

9. *Ibidem*, p. 41—42.

10. *Ibidem*, p. 60.

11. *DRH*, B. XI, 204. Nu cumva cronicarul „Mihail Mocsa”, era din Olteni și frate cu acest Stanciu al lui Mocsa ?

și Goran, toți din Olănești, Ișvan și Stănila din Cheia ș.a.¹². În emoționantul testament al călugăriței Teofana, mama lui Mihai Viteazul, din 1602 noiembrie 8, dat mănăstirii Cozia, aflăm între martori, pe același Vlad logofăt din Olănești, boier megieș¹³.

2. Popa Anghel (1594)

Un alt știutor de carte a fost popa Anghel, care în 1594 martie 26, lăsa nepotului său Anghel din Olănești moșia din Sărăcinești (azi Valea Cheii), nerînd feciori și nici frați¹⁴.

Este știut faptul că bisericile ca instituții de cultură medievale aveau ete o bibliotecă formată din cărțile de ritual, cel puțin strictul necesar: Liturghier, Evanghelie, Apostol, Octoih, 12 mince, Psaltire ș.a. La fiecare unitate erau cel puțin două persoane care știau să citească și să scrie: preotul și dascălul. Ei întrebuițau o mică școală în care pregăteau viitoarele cadre, pe plan local.

3. Albu din Olănești (1596 -1612)

În 1596 iulie 6, Albu din Olănești, Radu, Milcea, Danciu și Dumitru vinduseră partea lor de moșie din Comanca lui Oprea, Stan, Stanciu și Cindea cu 9 000 aspri¹⁵. Albu amintit aici poate fi aceeași persoană cu Albu din Olănești, care în 1612 aprilie 23 împreună cu alți 23 de megieși aleg partea de vie a mănăstirii Argeș de la Golești¹⁶. Era deci un știutor de carte.

4. Stanciu logofăt (1612—1632)

Altă personalitate de cultură din Olănești este *Stanciu logofătul*. El scrie în 1612 martie 15 în orașul Tirgoviste, cartea lui Radu voevod pentru satul Prigoria¹⁷. În același an martie 24, Stanciu logofăt și Albu din Olănești fac parte din cei 24 „megieși”, care hotărânicesc via mănăstirii Argeș, de la Golești¹⁸. Tot în calitate de logofăt de divan (a nu se confunda cu marele logofăt), Stanciu din Olănești scrie în 1612 septembrie 14, în Tirgoviste, cartea lui Radu voevod pentru Bujoreni, din județul Vilcea¹⁹. Cu să exerciți funcția de logofăt în capitala țării, să scrii hrisoave pe care să le semneze domnitorul, nu era un lucru ușor. Pe lângă cultura timpului, respectivul caligraf sau logofăt trebuia să aibă un har al artei, să știe să împodobească crucea inițială, inițiala hrisoavului și să desfășure în ocru monogramul voievodal, sub care semna însuși domnitorul. Din caligrafie, Stanciu din Olănești își făcuse o meserie. În anul 1614 decembrie 29, scrie o carte, a-eleuși Radu Vodă pentru o vie în Hărbătești (Dimbovița)²⁰ iar în 1615 iunie 12, scrie o carte pen-

12. *DRH*, B, 17, I, p. 32, doc. 38.

13. *Ibidem*, p. 66, doc. 70. Un document din 1628 mai 28, amintește că Maria soția răposatului logofăt comis. (Sărăcinescu) cumpărasc de la Vlad logofătul, socrul lui Parasehiv logofătul și de la fratele său Chisar (nepotii lui Anghel comis), moșie la Iarosăvești cf. *DRH*, B, XXII, 194.

14. *DRH*, XI, 49.

15. *Ibidem*, 237.

16. *DIR*, B, 17, II, p. 59.

17. *Eadem*, 47—48.

18. *Ibidem*, p. 39. Stanciu logofăt din Olănești, moare în 1612, O. G. Leca, op. cit., p. 378.

19. *Ibidem*, 108.

20. *Eadem*, 348.

tru Dăești de pe Luncavăț, și semnează, ca de obicei, după formula tipică „Și am scris eu, Stanciu logofăt din Olănești, în cetatea de scaun Țirgoviește”²¹. De asemenea, în 1615 septembrie 18 scrie o carte, aceluiași voievod, dată lui Orea din Rîmnic, pentru mai multe moși²². Sub Radu vodă, Stanciu logofătul din Olănești a stat mai mult în Țirgoviește, probabil ca dascăl, la Școala domnească. În 1616, scrie altă carte voievodală, pentru cinci prăvălii din capitala țării, cumpărate de jupan Necula mare vistier²³. Același Stanciu logofătul din Olănești își continuă activitatea de scriitor sub Alexandru Iliș voievod. În 1617 ianuarie 25 scrie o carte pentru satul Crăișani, din județul Mehedinți, „în minunata cetate Țirgoviește”²⁴. Sub Gavriil voievod, o carte pentru Bujoreni este scrisă de același Stanciu, „în cetatea de scaun Țirgoviește”, în 1619 mai 12²⁵. În 1620 septembrie 27, Stanciu logofăt și Bucur postelnic din Olănești apar ca martori pentru Florești, lângă Urșani, județul Vilcea. Desigur că și Bucur postelnicul era un știutor de carte²⁶. În 1622 noiembrie 12 la niște cumpărături făcute de Hrizea mare vistier în Țirgoviește, se amintește între martori, Stanciu logofăt din Olănești împreună cu Calotă vârf și Tudor Măldărescu, alți vilceni²⁷. Tot ca martor apare Stanciu logofăt din Olănești, împreună cu Tănase paharnic într-un zapis din 1623 aprilie 1, pentru o moșie în Bujoreni „despre hotarul orașului” Rîmnic²⁸. În 1623 mai 2, Stanciu se afla în Țirgoviește și scria cartea lui Radu Vodă pentru satul Prișeara²⁹. Un document dat de Alexandru vodă, în (1624 iunie-august) amintește între martori pentru un loc din satul Drăgoești, pe Stanciu logofăt din Olănești³⁰. În 1628 noiembrie 17, Stanciu era încă activ și scria în românește un act de vânzare pentru Căcaleți (R), cu formula de încheiere în limba slavă diplomatică³¹. După același tipic de cancelarie, scria în noiembrie 30, un act pentru Siliștioara (R, O)³². Iar la 14 decembrie, scria un act prin care Studina (R) era vladută lui Necula fost mare vistier³³. În același an și lună, la 15 decembrie, scrie actul prin care moșnenii din Polovine se vînd rumâni cu moștile lor, lui Necula viestier³⁴. În aceeași zi, alți moșneni din Siliștioara (R) se vînd aceluiași feudal și actul este scris tot de Stanciu din Olănești³⁵. Tot în decembrie, la 17, Stanciu este autorul înscrisului prin care moșnenii din Comanca (R) se vînd aceluiași vistier³⁶. În 1629, ianuarie 10, procesul de aservire continuă și Stanciu scrie actul prin care alți moșneni din Comanca (R) se vînd

21. *Ibidem*, p. 404, doc. 351.

22. *Eadem*, p. 435, doc. 374.

23. *DIR*, II, 17, III, p. 36.

24. *Eadem*, 95.

25. *Ibidem*, p. 367.

26. *Ibidem*, 394.

27. *DIR*, II, 17, IV, 204.

28. *Ibidem*, p. 239. Vezi și doc. din 1623 ian. 28.

29. *Eadem*, p. 261.

30. *Ibidem*, p. 421.

31. *DRH*, II, XII, p. 359.

32. *Ibidem*, 367. Vezi și foto, pl. XI, p. 833, cu scrisul lui Stanciu logofăt din Olănești.

33. *Eadem*, p. 372, foto, pl. XII, p. 836.

34. *Ibidem*, p. 376. Semnează aici simplu „Stanciu”.

35. *Ibidem*, p. 376—377.

36. *Ibidem*, p. 378—380.

rumâni³⁷. Tot el scrie în același an, la 16 ianuarie, un alt act pentru Si-
listioara (R)³⁸. În 1629 februarie 4, doi moșneni din Comanca (R), care
rezistaseră la procesul de rumânire, se vind cu moșie și cu vii, lui Necula
vistier³⁹. În același sens scrie în 27 februarie, în București, actul pentru
alți moșneni din Studina de jos, vânduți aceleiași beneficiar⁴⁰.

5. Pîrvu logofăt (1632)

În 1632 aprilie 26, Anghel și Vlad feciorii lui Radu din Olănești, nepoții
popii Anghel din Sărăcinești, vind o parte de moșie din Sărăcinești.
Actul este scris de Stanciu logofăt și ca martori din Olănești găsim pe :
Albu cel bătrîn, Bucure postelnic, Pîrvu logofăt, Vlad, Radu de Jos, Preda,
Vlad meșterul și Ionașcu postelnicu⁴¹. Iată o pleiadă de mici funcționari,
între care și Vlad „meșterul” (fabricant de olane) și un alt logofăt Pîrvu.

6. Goran logofăt (1623—1650)

O altă persoană care ilustrează cultura desfășurată în prima jumătate
a secolului XVII, este Goran logofătul (din Olănești) care în 1623 apri-
lie 1, scrie un zăpis pentru moșie în Bujoreni⁴².

Activitatea lui trebuie să fi fost mult mai bogată decît a altora. În
1625 ianuarie 28, cînd Alexandru voievod îi întărește moșie în Olănești
și în împrejurimi, Goran logofăt poartă epitetul de slugă domnească și
apare ca un mare feudal spre deosebire de precedenții logofeți. El era
nepotul lui Radu Mănescu, care n-a avut fii și a înfiat pe Goran ca să-
îngrijească. Moartea l-a ajuns „în casa lui Goran” în zilele lui Alexandru
Dias voievod și a pomenit și pe femeia unchiului său Radu (Mănescu),
care murise mai înainte. Documentul menționează multe cumpărături de
vecinii (între care și un Căzan Olea, meșter de oluri) cu moșia lui din
Muierasca și din Cheia ; Radu a lui Vlade cu vatra caselor și cu pomii,
cumpărat de la Radu a lui Bran cu 1 800 aspri. De asemenea cumpărase
o vatră în Olănești, de la Bran, cu 250 aspri, vaduri de moară în Sără-
cinești, în Păușești, în Bujoreni, țigani de la diferiți proprietari și o ju-
mătate de vie cu o jumătate de grădină de la Radu din Olănești⁴³. Din
familia Bran s-a dezvoltat mai tîrziu micul cartier al Brăneștilor din
Baile Olănești. Patronimicul Brănescu se păstrează pînă astăzi (în str. Li-
vezi). Goran logofătul era un personaj evoluat și avea pecetea sa, pe care
o aplica alături de semnătură, în diferite ocazii. În anul 1625 august 15,
între martori la niște cumpărături făcute de Sima logofătul, găsim și pe
Goran de care ne ocupăm. Pe lîngă semnătură el aplică și sigiliul per-
sonal⁴⁴. În 1626 iunie 8, șase boieri între care și Goran, judecă un proces
cu privire la Copăcel (V)⁴⁵. În 1632 aprilie 26, Goran și Albu din Olă-
nești semnează ca martori pentru moșia Ciinești (lîngă Surpatele)⁴⁶. În
aprilie 26, același an, logofătul Goran își mărește feuda, cumpărînd

37. *Ibidem*, p. 425.

38. *Ibidem*, p. 425.

39. *Ibidem*, p. 435.

40. *Ibidem*, p. 446.

41. *DRU*, B, XXIII, p. 553—554.

42. *DIR*, B, 17, IV, p. 239. Vezi și doc. din 1625 ianuarie 28.

43. *Ibidem*, p. 481—482.

44. *Ibidem*, p. 553. În 1628 mai 28 a amintit Vlad logofătul.

45. *DRU*, B, XXI, p. 168.

46. *DRU*, B, XXIII, p. 520.

12 fâci de moșie de la Anghel și Vlad, feciorii lui Radu din Olănești, nepoții popii Anghel din Sărăcinești⁴⁷. Tot Goran logofătul din Olănești, în 1634 octombrie 17, scria un alt act pentru satul Ciinești, amintit mai sus⁴⁸. În 1636 iulie 11, era martor pentru satul Bogdănești⁴⁹. În 1640 iunie 29, moșnenii din Dobriceni „care pînă acum au fost” judeci se vînd mînaștirii Arnota. Între martori găsim pe același Goran⁵⁰. În 1634 septembrie 4, 24 de boieri, între care Goran logofăt din Olănești, hotărînesc satele Bărbătești și Dobriceni (jud. Vâlcea)⁵¹. Matei logofătul din Cacova vînduse lui Matei Basarab partea lui de moșie din Bărbătești cu vile, și în 1644 mai 1, Teofil mitropolitul împreună cu Goran logofătul și alți boieri aleg moșia⁵². În fine, despre această mare personalitate de cultură, care s-a ridicat din străbuna vatră a Olăneștilor, mai amintim că în 1650 aprilie 25, împreună cu Vlad iuzbașa da o carte de hotărînicie pentru Rogova, din jud. Mehedinți⁵³.

7. Alt Goran logofăt din Olănești (1668—1682)

Tot din Olănești s-a ridicat alt personaj în lumea logofeților. Acesta a fost omonimul precedentului și ca prenume și ca funcție: Goran logofăt. El a fost feciorul lui Stanciu logofătul de care am vorbit mai sus. În anul 1668 iulie 16, scrie actul prin care Anghel vîtaful de vizitii vinde lui Dumitrașcu mare căpitan, un loc de casă în București⁵⁴. În 1669 aprilie 26, scrie cartea lui Antonie vodă pentru Frătești (G) și semnează „Az Goran Stanciovi (adică fiul lui Stanciu) log(ofăt) Olănescu”, în orașul București⁵⁵. În 1670 martie 17, se afla tot în București și scria o frumoasă carte a mitropolitului Theodosie pentru vînzarea unui loc din capitala țării. Semnează, tot ca mai sus, „Goran Stanciovi (log(ofăt) Olă)nescu⁵⁶”. În 1676 mai 23, între 12 boieri care hotărînesc Băbenii (de Olt) găsim pe Dima căpitan și Goran logofăt, ambii din Olănești. Acesta din urmă a scris cartea de hotărînicie: „Pisah az Goran logofăt⁵⁷”. Urmărind activitatea scriitoricească a lui Goran logofăt din Olănești, fără a epuiza sursele de informație, aflăm că în 1681 mai 8, scria în orașul București cartea lui Șerban Vodă Cantacuzino pentru satul Comani, de lângă Vidin⁵⁸. În 1682 august 22, șase boieri, între care Goran logofăt Olănescu și Radu logofăt Olănescu, aleg din Băbenii (de Olt) partea mănăstirii

47. *Eodem*, p. 553—554.

48. *DRH*, B, XXIV, p. 515.

49. D. Cristescu, *Arnota*, Rimnicu Vilcii, 1937, p. 113.

50. *Eodem*, p. 123.

51. *Ibidem*, p. 124 și 126.

52. *Eodem*, p. 130.

53. A. S. Buc., Ms. 337, f. 41.

54. George Potra, *Documente privitoare la istoria orașului București (1594—1821)*, București, 1961, p. 140.

55. Alexandru Ștefulescu, *Tismana*, București, 1909, p. 356.

56. Florian Georgescu, Paul I. Cernovodeanu și Ioana Cristache Panait, *Documente privind istoria orașului București*, volum editat de Muzeul de Istorie a orașului București, București, 1960, p. 39—41 și facsimil la p. 40.

57. M. Theodorian-Carada, *Cîteva acte vechi*, în *Revista Arhivele Otteniei*, 1927, p. 305, 307. Dima căpitanul luase parte la această hotărînicie în locul lui Tănase Sărăcinescu, vîtaf.

58. Alexandru Ștefulescu, *op. cit.*, p. 374.

Bistrița⁵⁹. Cărturarii din această vatră străbună se răspîndesc în diferite localități. Așa în 1693 martie 4, o parte din moșia rudenească din orașul Rîmnice, o stăpîneau Olăneștii⁶⁰.

8. Tudose Olănescu (1689)

Alt caligraf din școala Olăneștilor a fost Tudose Olănescu. El a fost fiul lui Tudor Olănescu. În 1689 ianuarie 31, scria în București cartea lui Constantin Brâncoveanu dată preoților, diaconilor și grămăticilor de la Biserica Domnească din București scutindu-i de toate dările⁶¹.

Școala de la Olănești. Școala de la Olănești depășește cadrul minuscul al școlilor ce existau pe lângă biserici din cele mai vechi timpuri, pentru pregătirea cadrelor ecleziastice, preot și dascăl. Logofeții, scriitorii de cărți domnești și de înscrisuri amintii mai sus, ne duc la concluzia că în Olănești era o școală cu vechi tradiție și că unenicii ei urmaseră cursuri de perfecționare la Școala Domnească din Tîrgoviște sau din București. De aceea, în timpul fiecărui domn, apar mai mulți scriitori, dieci sau grămălici, cunoscători ai limbii române, dar și ai limbii slave diplomatice, de cancelarie sau chiar a limbii grecești. De aceea unii menționează : „Și am scris eu... mai micul între dieci...”. Anul 1679, cînd o școală la Olănești este atestată documentar⁶², este numai o memorabilă dată din istoria acestei instituții de învățămînt rural. Existența *mănăstirii Izverul sărăcită* în vremea strămoșilor lui Radu cel Mare (+1508) „foștii cititori”⁶³, cu *Crucile Moșilor*, existența *mănăstirii Sărăcinești* pe o vatră ecleziastică mai veche, a *bisericilor și preoților din Cheia*, vatră din care au ieșit o serie de tipografi cu și *bisericile din Olănești, Cominea, Vlădești, Simbotin*, precum și alte instituții de cultură medievală, atestă suficient puterea focarului din care au roit atîtea personalități ce s-au afirmat în viața politică, culturală și economică a patriei. Însuși vestitul Gheorghe-Gherontie „zograful”, rivalul lui Tătărescu a făcut parte din marea familie a Olăneștilor⁶⁴.

9. Radu Olănescu logofăt (1700)

Un unenic al școlii de la Olănești a fost Radu logofăt Olănescu. În 1700 mai 29, el scria actul prin care Tudor din Vlădeni da spătarului Dîlcu Buicescu partea de moșie din Bălcești pentru o datorie de 50 de taleri⁶⁵.

Portrete de logofeți. Biserica Sf. Nicolae din Olănești, zidită în 1718 și zugrăvită cîțiva ani mai tîrziu, păstrează în culori între altele portrete și pe acelea a unor logofeți pe care îi cităm mai jos.

59. M. Theodorian-Curagea, op. cit., p. 307—308.

60. Vezi, *Arhivele Otteniet*, „AO”, 1928, p. 423.

61. George Petra, op. cit., p. 195.

62. Vezi Ilie Bîrbulescu, *O școală necunoscută în Olănești la 1697*, în : „*Arhiva*” XXVIII, (1921), nr. 2, p. 373—377. Vezi și Nicolae Stoicescu, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România*, I, vol. 2, M-Z, 1970, p. 469. Documentul ne-a fost transcris de tov. Const. Șerban de la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” pentru care și pe această cale îi aducem mulțumirile noastre.

63. DRU, B. II, doc. 1301 mai 23. Vezi și N. Stoicescu, op. cit., vol. I, A-L, p. 187.

64. Vezi D. Bălașu, *Gheorghe zograful care în călugărie a-a numit Gherontie*, în : „MO”, 1967, p. 72.

65. V. Mihăilescu, E. Paparodica, *Fl. Constantin. Documente privind relațiile agrare în secolul al XV-lea*, vol. I, *Tara Românească*, București, 1961, p. 185.

Logofătul Tudosie, fiul lui Tudor logofătul și jupanita lui Anca. *Logofătul Sima* (fiul lui Tudor logofătul, deci frate cu Tudosie) și soția sa jupanita Ancuța. *Logofătul Drăghici* fiul lui Sima logofătul. *Logofătul Pirvu Olănescu* și *Tudor logofătul*, *Logofătul Tudor Olănescu* (altul). *Logofătul Sima Schilieriul* și *Logofătul popa Ghinea* ispravnicul acestei biserici⁶⁶.

Tot la această biserică se păstrează o icoană cu Maica Domnului, cu următoarea inscripție: „Această sfință icoană s-au făcut de dumnealui logofăt Niță Olănescu ot Călimănești, ca în veci să se pomenească... 1837 martie 20^{66a}”. Pomelnicul ctitoricesc lămurește că acest boier, „Gheorghe Olănescu ce-i zice Niță” reparase biserica și-i dăduse livezi de pomi și vii, în 1824 (?)^{66b}.

Între cărturarii din această veche vatră se înscrie *Dionisie monah Olănescu*, în vîrstă de 90 de ani^{66c}, în 1772 iunie 5, și *Pătroi logofătul* consenat, (în 1785—1786), într-o inscripție din biserica Schitului Comanca. De asemenea adăugăm la șirul acestora, pe *ierodiaconul Gherasim* din Olănești, zugravul care a făcut parte din colectivul de la Comanca⁷⁰.

Tot în Olănești, la biserica Sf. Voievozi zidită în 1820, în cătunul Valca cu Case, apare ctitor Alexandru Olănescu al treilea logofăt cu soția sa Bălașa. Acesta în adevăr, este trecut în *Arhondologia Olteniei* (1820—1830), la județul Vilcea⁷¹.

Iată o serie de logofeți și cărturari, care apar în diferite acte diplomatice medievale și o întregă galerie de logofeți ale căror portrete se păstrează. Ele sînt un tezaur portretistic și nominal al unor personaje de cultură străbună, din vechea vatră a Olăneștilor.

HOMMES ET FAITS HISTORIQUES DE LA LOCALITÉ OLĂNEȘTI

RÉSUMÉ

Olănești — centre ancien de culture et civilisations roumaine est particulièrement connu par ses eaux minérales, utilisées dans le traitement de diverses maladies. Mettant en circulation des informations, la plupart inédites, l'auteur nous présente quelques personnalités marquant, qui ont déroulé leur activité à Olănești. Il met en lumière des nouveautés concernant l'histoire de l'enseignement de Vilcea, dans le chapitre „L'Ecole de Olănești”.

66. Vezi Victor Brătulescu, *Biserici din Vilcea*, în: „BCMI”, XXX, fasc. 92, p. 49—50.

67. *Ibidem*, p. 50.

68. Ilie Gh. Diaconescu, *Cîteva date și însemnări despre ctitorii din Olănești Vîfii*, în: „MO”, 1968, p. 71—72.

69. D. Cristescu, *op. cit.*, p. 143—144.

70. Vezi Ilie Gh. Diaconescu, *op. cit.*, p. 71.

71. Vezi *Arhivele Olteniei*, 1929, p. 273—274. Em. Ionescu, *Bisericiile din Olănești și Măreșca de Sus*, în: „BCMI”, VIII, (1915), p. 179, spune că biserica Sf. Ingeri din Olănești a fost zidită în 1820 iunie 28, de protopopul „Ioan Armășeanu și Dimitrie logofăt Alexandru Olănescu”, probabil că s-a citit greșit, în loc de „dumnealui logofăt Alexandru Olănescu”.